

Въпроси и отговори: Стратегия за енергия от възобновяеми източници в морето

Брюксел, 19 ноември 2020 г.

1. Какво представлява енергията от възобновяеми източници в морето?

Възобновяема енергия от разположени в морето инсталации може да се получава от множество изобилни, естествени и чисти източници. Технологиите за тяхното използване са на различни етапи на развитие.

- **Прикрепените към дъното вятърни инсталации**, разположени в морето, вече са в напреднал етап на развитие, като във водите на ЕС вече има инсталирани 12 GW.
- **Плаващите разположени в морето вятърни инсталации** имат инсталирана мощност от 40 MW, като някои държави членки съобщават за подготовката на големи проекти на пазарен принцип.
- **Технологиите за океанска енергия**, като инсталациите за използване на енергията на вълните и на приливите и отливите, чиято инсталирана мощност към днешна дата е 13 MW, вече достигат ниво на зрялост, което ги прави привлекателни за бъдещи приложения.
- Други технологии, като **биогоривата от водорасли** (биодизел, биогаз и биоетанол), **плаващите фотоволтаични** инсталации и уредбите за преобразуване на термална енергия, в момента са на ранен етап на развитие, но в бъдеще могат да се окажат обещаващи.

2. По какъв начин стратегията спомага за постигане на целите на Европейския зелен пакт?

Декарбонизацията на енергийния сектор чрез енергия от възобновяеми източници е един от ключовите елементи на Европейския зелен пакт. Енергията от възобновяеми източници в морето е сред технологиите, които имат най-голям потенциал за увеличаване на мащаба, като се има предвид големият брой и разнообразието на морски басейни в ЕС и все по-ниската цена на новите съоръжения. По-големият мащаб на производството на енергия от възобновяеми източници в морето ще увеличи прякото потребление на електроенергия в широк набор от приложения в нашата икономика. То ще спомогне за непряката електрификация чрез възобновяем водород и други декарбонизирани газове. В [оценката на въздействието](#), придружаваща [плана за целта за 2030 г. в областта на климата](#), се прогнозира, че за да може до 2050 г. да се изгради интегрирана, по-екологична и неутрална по отношение на климата енергийна система, ще бъдат необходими вятърни инсталации, разположени в морето, с мощност от 300 GW, допълнени от около [40 GW океанска енергия](#). Настоящата стратегия показва как можем да постигнем този капацитет.

3. Стратегията носи ли ползи за всички държави членки?

ЕС има най-голямото морско пространство в света и уникална възможност за развитие на енергия от възобновяеми източници в морето.

- **Северно море** предлага голям природен потенциал по отношение на вятърните инсталации в морето, тъй като водите му са плитки, както в определени локации има и потенциал за приливна енергия и енергия от вълните.
- **Балтийско море** предлага голям потенциал за вятърни инсталации, както и ограничен до определени локации потенциал за енергия от морските вълни.
- **Държавите от ЕС с излаз на Атлантическия океан** имат голям потенциал за вятърни инсталации в морето (и прикрепени към дъното, и плаващи) и добър природен потенциал за енергия от вълните и приливите и отливите.
- **Средиземно море** предлага голям потенциал по отношение на вятърните инсталации в морето (предимно плаващи), а в определени локации и потенциал за приливна енергия и

енергия от вълните.

- **Черно море** предлага добър природен потенциал за вятърни инсталации (прикрепени към дъното и плаващи), както и ограничен до определени локации потенциал за енергия от морските вълни.
- **Островите в ЕС** имат голям потенциал по отношение на морската енергия и могат да играят важна роля в развитието на енергията от разположени в морето инсталации в ЕС. Те са привлекателна възможност за изпитване и демонстрация на иновативни технологии за производство на електроенергия от инсталации в морето.

Промислената дейност, необходима за морската възобновяема енергия, в т.ч. изграждането на кули и основи, доставчиците на проводници и операторите на плавателни съдове, обхваща целия ЕС. Компоненти за вятърни турбини например се произвеждат в Австрия, Чехия и в региони от вътрешността на Испания, Франция, Германия и Полша. Към днешна дата 62 хиляди души работят в сектора на вятърната енергия в Европа, а други 2500 — в сектора на морската енергия.

Произведената енергия ще се влее в електроенергийната мрежа за целия ЕС и ще намали зависимостта от вносни изкопаеми горива. Така тя ще бъде от полза за потребителите в ЕС, независимо къде живеят.

4. По какъв начин стратегията ще спомогне за икономическото възстановяване на Европа от кризата, причинена от Covid-19?

Масираното внедряване на енергията от възобновяеми източници в морето ще действа като катализатор за сектора и ще насърчи икономическия растеж и създаването на работни места във всички части на веригата за доставки в сферата на възобновяемата енергия. Секторът на технологиите за енергия от възобновяеми източници в морето вече се представя по-добре от сектора на конвенционалната енергия по отношение на добавената стойност, производителността на труда и заетостта и може да даде голям принос за икономическия растеж в ЕС през следващите години.

[Механизмът за възстановяване и устойчивост](#), който е на стойност 672,5 млрд. евро ще насочи 37 % от средствата си към екологичния преход и може да се използва за подкрепа на реформите и инвестициите в енергия от възобновяеми източници в морето в рамките на водещата инициатива „Power up“.

Задълженията за разходи по Механизма за възстановяване и устойчивост ще трябва да бъдат поети до края на 2023 г. Поради това е от решаващо значение държавите членки да могат да представят набор от проекти в концептуална зрялост, в тясно сътрудничество с фирми, които вече се подготвят да инвестират в този сектор. Стратегията спомага за насочването на този процес. Механизмът за възстановяване и устойчивост може да оказва също така подкрепа на инвестиции в пристанищна инфраструктура, както и мрежови връзки и реформи, необходими за улесняване на внедряването на енергия от възобновяеми източници в морето и присъединяването към енергийните системи (напр. чрез рационализирани процедури за издаване на разрешения, териториално устройство на електроенергийната мрежа и морската територия и търгове за енергия от възобновяеми източници в морето).

5. Колко инвестиции са необходими и как ще спомогне стратегията в това отношение?

Необходимите за мащабно внедряване на технологии за енергия от възобновяеми източници в морето инвестиции до 2050 г. се оценяват на почти 800 милиарда евро, като две трети са за финансиране на свързаната с това мрежова инфраструктура, а една трета — за генериране на енергия в морето. По-голямата част от тези средства ще дойдат от частни инвестиции. Целта на стратегията е да даде сигурност за инвеститорите и да намали нивото на възприемания риск, като целево насочи публични средства в тази сфера. Мерки като бъдещото преразглеждане на насоките за държавната помощ и на Директивата за енергията от възобновяеми източници ще осигурят напълно актуализирана рамка за разходоэффективното внедряване на чистата енергия.

Европейска комисия, Европейската инвестиционна банка и други финансови институции ще работят заедно в подкрепа на стратегическите инвестиции в енергия от възобновяеми източници в морето. В допълнение на Механизма за възстановяване и устойчивост следните финансови инструменти на ЕС могат да играят стратегическа роля при разпространението на технологиите за енергия от възобновяеми източници в морето:

- **Програмата InvestEU** може чрез различните си компоненти да предоставя подкрепа и гаранции за новите технологии с цел ускоряване на частните инвестиции.
- **Механизмът за свързване на Европа** може да се използва като помощен инструмент,

чрез който да се насърчава развитието на мрежовата инфраструктура, но и трансграничните проекти за енергия от възобновяеми източници в морето.

- **Механизмът за финансиране на енергията от възобновяеми източници** ще даде възможност на държавите членки от 2021 г. да предоставят финансов принос в проекти за енергия от възобновяеми източници и да получават в замяна статистически ползи.
- **„Хоризонт Европа“** подкрепя разработването и изпитването на нови и иновативни решения.
- **Фондът за иновации** в рамките на схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС) може да оказва подкрепа за демонстрирането на иновативни чисти технологии в пазарен мащаб, например океанска енергия, нови технологии за плаващи ветрогенератори или проекти за комбиниране на ветрогенераторни паркове в морето с акумулаторно съхранение или с производство на водород.
- **Модернизационният фонд** в рамките на СТЕ на ЕС също ще бъде на разположение, за да оказва подкрепа за развитието на енергията от възобновяеми източници в морето в отговарящите на условията 10 държави членки.

6. Какви регулаторни промени предвижда стратегията с оглед улесняването на бързото увеличение на производството на енергия от възобновяеми източници в морето?

Предвидимата дългосрочна правна рамка е от ключово значение за обезпечаването на сигурност за всички участващи страни и за мобилизирането на финансиране от инвеститори.

Настоящата регулаторна рамка не е разработена с оглед на трансгранични проекти за енергия от възобновяеми източници в морето и специфичните трудности при тях. Поради това е нужно изясняване на правилата на пазара на електроенергия — това предвижда и работният документ на службите на Комисията, който придружава стратегията. Въз основа на тези насоки Комисията ще направи оценка по какъв начин съществуващият пазар на електроенергия подкрепя развитието на енергията от възобновяеми източници в морето и ще проучи дали са необходими по-специализирани и по-целеве правила.

Създаването на морска тръжна зона би било най-подходящо за мащабно разрастване на възобновяемите енергийни източници в морето, тъй като то гарантира, че възобновяемата енергия може изцяло да се включи в пазара. Този подход гарантира, че електроенергията от възобновяеми източници може да достигне местата, където е необходима и така да подобри регионалната сигурност на доставките. От консултациите и [проучванията](#) става ясно, че морските тръжни зони за хибридни проекти могат да бъдат създадени по начин, който е съвместим с правилата на пазара на електроенергия. Трябва обаче да се предприемат действия по отношение на преразпределителните ефекти от този подход.

За да се разреши практическия, физически проблем със свързването на проектите към няколко пазара с различни правила за присъединяване, трябва да се разработи общ подход по отношение на изискванията за свързване към мрежата на високоволтови правотокови уредби и за това да се използва като основа опитът от басейна на Северно море.

7. Какво е предвидено в стратегията по отношение на развитието на инфраструктурата?

Увеличаването на производството на енергия от възобновяеми източници в морето изисква адекватна инфраструктура, за да може произведената електроенергия да се използва най-ефективно.

За да може да се гарантира постигането на увеличен мащаб по икономически най-ефективния начин, планирането и развитието на инфраструктурата трябва да надхвърля националните граници и да се осъществява на равнище регион и по-специално морски басейн. Това може да доведе до хибридни проекти, съчетаващи производството на енергия от възобновяеми източници в морето и нейния пренос в трансграничен контекст. Подобни проекти ще дадат възможност за значителни икономии в сравнение със сегашния подход.

Допълнителна стъпка в развитието на европейската енергийна инфраструктура ще бъде сложнотворената мрежа. Тя ще бъде подобна на електропреносната мрежа с множество вътрешни връзки, която съществува на сушата и в която електричеството може да протича в множество посоки, и ще дава възможност за напълно интегрирано, разходоефективно внедряване на енергията от възобновяеми източници в морето.

В момента Комисията прави преглед на Регламента за TEN-E, който е инструмент за дългосрочно

планиране за интегрирана енергийна мрежа, проправящ пътя за инвестиции на ЕС и за регулаторни ползи. Развитието на мрежова инфраструктура за възобновяеми източници, включително от инсталации в морето, ще бъде предмет на този нов регламент.

8. По какъв начин стратегията ще подкрепи научните разработки и иновациите в енергия от възобновяеми източници в морето?

Стратегията е технологично неутрална, за да може да се използва потенциалът на всички морски басейни. Чрез първата работна програма на „Хоризонт Европа“ от 2021 и 2022 г. Комисията ще работи за стимулиране на научноизследователските дейности в сферата на енергията от възобновяеми източници в морето. Освен специфични мерки по протежение на веригата на създаване на стойност при вятърната енергия от инсталации в морето Комисията ще работи с държавите членки и регионите, за да използва координирано наличните средства за технологии за океанска енергия (напр. от вълните и от приливите и отливите) с цел да постигне общ капацитет от 100MW в целия ЕС до 2025 г. и около 1 GW до 2030 г. Научноизследователската работа и иновациите в областта на интеграцията на инфраструктурата, кръговостта още при проектното решение, заместването на критичните суровини, евентуалното въздействие върху околната среда, а също квалификацията и създаването на работни места.

С цел да се насърчи по-нататъшното развитие на технологиите в сферата на инфраструктурата и мрежата в стратегията се утвърждава сътрудничеството между операторите на преносни системи, производителите и разработващите инсталации за вятърна енергия в морето с цел да се даде старт на мащабен демонстрационен проект за високоволтова правотокова мрежа.

9. По какъв начин в стратегията е отчетено съвместното съществуване на енергията от възобновяеми източници в морето и на другите видове използване на морското пространство?

Подходящите морски локации за морска енергия следва да бъдат съвместими с опазването на биоразнообразието и другите видове използване на морското пространство и икономически дейности в него, например рибарство, корабоплаване, туризъм и отбрана. Според оценките за увеличаването на мащаба в сектора, както се предвижда в стратегията, ще е необходимо по-малко от 3 % от европейското морско пространство, поради което то може да се осъществи в съответствие с целите за опазване на биологичното разнообразие.

Комисията ще работи заедно с държавите членки за интегрирането на целите за развитие на енергията от възобновяеми източници в морето въз основа на техните национални планове в областта на енергетиката и климата и национални морски пространствени планове, които ще бъдат оповестени през март 2021 г. Регионалното сътрудничество ще бъде ключов елемент на ефективното устройство на морската територия, който ще даде възможност за успешно мащабно внедряване на енергията от възобновяеми източници в морето. Комисията ще улеснява ефективното трансгранично сътрудничество между държавите членки във всеки морски басейн и пилотните проекти за многофункционално използване, като ще използва експертния опит на регионалните организации.

И на последно място, за приобщаващото, устойчиво и успешно внедряване на енергията от възобновяеми източници в морето от критично значение е приемането от страна на обществеността. Обществените консултации са неделима част от оценките на околната среда и от процесите за устройство на морската територия. Привличането за участие още на ранен етап на всички засегнати групи е от решаващо значение за обхващането на всички въздействия и за навременното внедряване на нов капацитет. В стратегията се поема ангажимент за още анализи на взаимодействията между възобновяемите енергийни източници в морето и другите морски дейности, както и за насърчаване на диалога между всички засегнати общности.

10. По какъв начин стратегията отчита потенциалните екологични въздействия на енергията от възобновяеми източници в морето?

Гаранциите, че внедряването на енергия от възобновяеми източници в морето е устойчиво и защита биологичното разнообразие и околната среда са основен принцип на стратегията. Развитието на енергията от възобновяеми източници в морето е обект на политиките и законодателството на ЕС в сферата на околната среда и на интегрираната морска политика.

Увеличаването на мащаба и по-нататъшното развитие на морската ветрогенераторна промишленост може да бъде постигнато в съответствие със [Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие](#), като увеличаването на производството върви успоредно с високо равнище на опазване на околната среда и на биологичното разнообразие. В това отношение Комисията прие днес и нов документ с насоки относно развитието на вятърната енергия и законодателството на

ЕС за опазване на природата с цел да улесни последователното провеждане на политиките в областта на енергията от възобновяеми източници в морето.

В съответствие със [Стратегията за биологичното разнообразие](#), в която се призовава за разширяване на мрежата на ЕС от защитени територии в морето от 11 на 30 %, в стратегията се утвърждава защитата на уязвимите морски екосистеми. Регионалните морски конвенции също могат да играят роля за споделяне на знания и за вземане на правно обвързващи решения за защита на морската среда.

Данните дотук сочат, че предвижданото увеличаване на производството на енергия от възобновяеми източници в морето може да бъде постигнато, без да се стига до отрицателно въздействие върху околната среда. За да се дадат гаранции, че това ще продължи да бъде така, в стратегията се призовава за систематичен задълбочен анализ на потенциалните кумулативни въздействия върху морската среда и на взаимодействията между енергията от възобновяеми източници в морето и другите морски дейности. Полезни инструменти в тази връзка ще бъдат [услугата за мониторинг на морската среда на „Коперник“](#) и [Европейската мрежа за наблюдение и данни за морската среда](#) (EMODnet). Комисията предлага през 2021 г. да създаде общност от експерти от публичните органи, заинтересованите страни и научните среди, които да анализират, оценяват и следят екологичното, социалното и икономическото въздействие на енергията от възобновяеми източници в морето.

Като следваща стъпка с цел отчитане на екологичното въздействие на този сектор Комисията ще възприеме подхода на жизнения цикъл към използването на технологични компоненти за енергия от възобновяеми източници в морето, в т.ч. възможности за рециклиране, повторна употреба и проблеми при извеждането от експлоатация. В този контекст ще се направи подробна оценка на разходите и въздействието на извеждането от експлоатация на инсталации в морето. Върху аспекта кръговост на икономиката ще се акцентира като върху ключов елемент чрез изискването за кръговост още при проектното решение.

За повече информация:

Съобщение за медиите [IP/20/2096](#).

QANDA/20/2095

Лица за контакти с медиите:

[Tim McPHIE](#) (+ 32 2 295 86 02)

[Ana CRESPO PARRONDO](#) (+32 2 298 13 25)

[Lynn RIETDORF](#) (+32 2 297 49 59)

Въпроси на граждани: [Europe Direct](#) на телефон [00 800 67 89 10 11](#) или на електронния адрес [на информационната служба](#)